

identificar, amb les llicències que es considerin necessàries per aconseguir-ho, la «norma interna». Nogué també va aprofitar la presència de les autoritats de l'IEC per fer algunes peticions concretes de qüestions que considera que estan pendents: l'admissió del terme *barco* i d'un grup de verbs amb el prefix *en-* gramaticalitzat, com *enriure's*, *enfotre's*, *enrecordar-se*, *ensortir-se*...

Sílvia Còppulo, vinculada amb Catalunya Ràdio des de l'any 1984, formada en psicologia del llenguatge, va explicar que des de bon començament era conscient de la importància del model de llengua en un mitjà oral com la ràdio i de la força del mitjà: «Calia un model que ens acostés a la gent, una llengua que funcionés, que fos correcta i que no es notés.» Amb aquestes paraules va descriure la seva relació amb els equips de professionals de la llengua al llarg de la seva trajectòria.

A continuació va parlar Bernat Soler, que va fer èmfasi en el "risc" que comporta la seva feina, en què durant 90 minuts ha d'improvisar en directe el discurs tenint en compte una pila d'inputs i, és clar, la correcció lingüística. Soler es va declarar fill del model Puyal, com tota una generació de transmissors esportius, i va destacar la importància que té per ell l'ésAdir, on sobretot consulta les pronúncies dels noms estrangers i els gentilicis.

Finalment, Antoni Bassas, actualment al diari *Ara* però amb una llarga trajectòria tant a TV3 com a Catalunya Ràdio, va explicar com eren les primeres transmissions esportives que feien en català a Ràdio4 i a Ràdio Joventut, en què els passaven llistes de paraules "prohibides" i alertes de pronúncia, per evitar bàsicament els barbarismes. I va llegir un fragment de George Orwell de l'any 1946 en què l'autor relaciona directament pensament i llengua, independentment de la sort política d'aquesta, i reivindica la necessitat que es caracteritzi per la claredat, la distinció i la creació.

La jornada es va tancar a les nou del vespre amb una conversa informal i distesa entre els membres d'aquesta última taula en què es va constatar la relació directa i el vincle professional que hi ha entre el col·lectiu de periodistes i el de lingüistes, que treballen plegats per fer del model de llengua de la CCMA un model d'èxit, viu i en contínua evolució.

Maria PRIETO
Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals
Anna VILA
Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

Sessió en memòria de Carles Miralles i Solà a l'Institut d'Estudis Catalans (28 de gener de 2016). — El passat 28 de gener de 2016, la vigília de complir el primer aniversari de la seva mort, l'IEC va celebrar, a l'esplèndida Sala Prat de la Riba, una sessió en memòria de Carles Miralles, membre de la Secció Filològica i, en diversos moments, de 1979 ençà, president de la Comissió de Lexicografia, secretari general, i president de la filial Societat Catalana d'Estudis Clàssics.

L'acte va ser presentat pel president de la institució Joandomènec Ros, i el va cloure Maria Teresa Cabré, presidenta de la Secció Filològica: l'un i l'altre van ressaltar l'empremta que, com a filòleg, poeta i professor l'homenatjat va deixar a l'IEC, i van fer paleses algunes vivències compartides en reunions de treball, plenaris o actes diversos. La Generalitat de Catalunya va ser representada per la directora de la Institució de les Lletres Catalanes, Sra. Laura Borràs, que també va pronunciar unes breus paraules.

La sessió comptà amb cinc ponents, cadascun dels quals evocà Miralles des d'aspectes diferents, segons la seva relació acadèmica, professional i personal. Les línies que segueixen pretenen fer una breu síntesi d'aquestes intervencions.

Joan A. Argenter, amb l'eloqüent títol de «Carles Miralles: una llengua de cultura, una cultura de la llengua», remarcà com Miralles reivindicava «l'indissoluble nexa entre la llengua, la cultura

i, per damunt de tot, la literatura —més enllà, fins i tot, de la filologia», i és que, suggeria Argenter, rere les diferents activitats de filòleg, hel·lenista, professor, escriptor i poeta, hi ha sempre, com a primer desencadenant de la resta, el lector. Sobre aquesta base, doncs, és oportuna l'anàlisi de la concepció de la llengua de Miralles, i de com l'explica i la difon, ja sigui en els seus estudis de l'obra de poetes com Riba o Espriu, o bé mirant de fer entendre escriptors com Maragall, Ruyra, Nicolau d'Olwer, o bé en la seva pròpia creació.

Amb «Com qui no vol la cosa» Jaume Cabré, en parlar del tracte amb Carles Miralles, palesà l'ajuda, imperceptible però important, que n'ha anat rebent en ocasions concretes, i subratllà així mateix la manera aparentment senzilla com la seva poesia s'arrela en la tradició grecollatina, ja que «escriu amb naturalitat coses profundes sense donar-hi importància; com qui no vol la cosa». Ara bé, seguint Kant en parlar de l'art, Cabré qualificà la poesia de Miralles d'universal ja que «produeix el seu efecte quan no es nota que l'ha volgut produir».

A Montserrat Jufresa, actual presidenta de la Societat Catalana d'Estudis Clàssics, li va pertocar, com és lògic, desenvolupar els principals aspectes del Miralles hel·lenista. Féu un repàs de la seva formació, que ja des de l'ensenyament secundari el va portar a ser alumne de Josep Alsina, amb qui després va compartir també les tasques universitàries al departament de Filologia Grega de la Universitat de Barcelona. Jufresa destacà, però, que dos van ser els principals models del Miralles estudiant universitari, Alsina i Comas, i que el tracte amb l'un, però també amb l'altre, el va fer decantar definitivament per la filologia clàssica en acabar els cursos comuns. Jufresa palesà també la gran projecció internacional que tingué Miralles com hel·lenista: prodigà cursos i conferències a un bon nombre d'universitats europees i és autor de múltiples publicacions importants a bastament citades; projecció internacional que va saber combinar amb una altra, més casolana i no menys significativa, la de docent, i mestre i formador de futurs hel·lenistes.

Just abans de la pausa que dividia en dues parts el matí dedicat a la memòria de Carles Miralles, unes breus interpretacions musicals, a càrrec de Victòria Fernández al violí i de Paul Perera al piano, amb peces de Bach, Gluck, Mozart i Toldrà, van captivar l'auditori, que, per uns moments, va gaudir d'un altre llenguatge, el musical, per a recordar l'homenatjat.

En *Espais de trobada* Joaquim Mallfrè explicà que va coincidir amb Miralles a la Universitat de Barcelona, quan tots dos eren estudiants, i anys després a l'IEC, on van ingressar al mateix temps com a membres numeraris. De l'etapa d'estudiants recordà quan tots dos formaven part del TEU (Teatro Español Universitario) de Filosofia i Lletres, i les representacions en les quals van participar els primers anys 60, que van culminar amb un *Caballero de Olmedo* als Lluïsos de Gràcia, en el qual l'orador feia de Don Alonso i, per tant, moria a mans de Don Rodrigo, interpretat per Miralles.

En l'etapa més madura de tots dos, Mallfrè va esmentar la col·laboració estreta que van mantenir tant a les sessions de la Comissió de Lexicografia com, sobretot, a la Comissió Tècnica de la Fundació Mercè Rodoreda.

Encara que la majoria del oradors, membres de l'IEC, també s'hi van anar referint, va ser tasca de Mariàngela Vilallonga parlar més pregonament de la presència de Carles Miralles a l'IEC, de les responsabilitats assumides, de les moltes feines dutes a terme i de l'exercici de lideratge i col·laboració, tant professional com institucional, que tothora, des del seu ingrés, hi va desenvolupar.

Tot seguit, Eulàlia Miralles, professora de Filologia Catalana a la Universitat de València, va ser l'encarregada de dissertar sobre les aportacions del seu pare en els estudis de literatura catalana. Després d'un breu pinzellades biogràfiques i de l'esment del pes indiscutible que el guiatge d'Antoni Comas va tenir en l'atansament a les lletres catalanes, Eulàlia Miralles definí molt bé amb quin esperit Carles Miralles s'hi va dedicar: «mirava d'explicar la literatura catalana com a poeta, filòleg clàssic i per justícia nacional; jo diria que per aquest ordre, però em puc equivocar».

Tot i que, comptat i debatut, els estudis de literatura catalana de Miralles s'articulen fonamentalment al voltant de tres poetes, Riba, Espriu i Foix, la ponent indicà també la dedicació a la literatura medieval —March, Roís de Corella, *Tirant lo Blanc*— i a una gran tasca més divulgativa, fins i tot en articles de premsa, d'autors i aspectes que tenia com a finalitat, sempre, donar a conèixer i ajudar a llegir.

Per acabar i abans de les paraules de cloenda, es va donar pas al Miralles poeta, amb la lectura, esplèndidament declamada, per part de Josep Piera, d'un bon nombre dels seus poemes, espigolats dels diversos reculls ja publicats i també, fins i tot, algun d'encara inèdit.

En conjunt, la sessió en memòria de Carles Miralles, organitzada per l'Institut d'Estudis Catalans, va resultar alhora acadèmica sense fredor, i tan càlida com la institució, l'ocasió, els ponents, els assistents i, també l'homenatjat, en les seves relacions mútues, requerien.

Francesca MESTRE
Universitat de Barcelona

Conferència de Michel Lafon intitulada « *Qui a volé mon “patois” ? L'épopée scolaire aveyronnaise d'une langue proscrite* » (17 de febrer de 2016). — En el marc del DUOC (Dimecres Universitaris Occitans) de la Universitat de *Toulouse II-Jean Jaurès*, Michel Lafon, que ha estat durant molts anys mestre d'escola al departament de l'Aveyron (Roergat), i s'ha doctorat a la Universitat Paul Valéry de Montpellier, va tractar el tema de la llarga persecució de l'occità a l'escola, tal com es va aplicar en aquest departament del sud de França, així com de les resistències que molts occitanistes, inclosos mestres d'escola, van exercir contra aquesta persecució. El conferenciant és a més autor d'un llibre que té el títol escollit per a la conferència i que acabem d'esmentar.¹

En una introducció, el conferenciant ens recorda la importància de l'occità en la seva regió d'origen, especialment amb la protecció oferta als trobadors per part dels comtes de Rodés. Després passa a la relació històrica de la llarga lluita duta contra els dialectes en general, en tot el territori francès i a l'Aveyron en particular. Així, explica les conseqüències del famós *Edit de Villers-Cotterêts* del rei Francesc I (1539), el qual exigia la redacció en francès i no en llatí (i en cap més idioma) de les ordenances i sentències dels tribunals. Igualment, el relleu de defensa i difusió de la llengua francesa va ser efectiu amb l'agrupament de poetes conegut sota el nom de «La Pléiade»; més tard, amb la creació del primer Diccionari de l'*Académie Française*, al segle XVII. La llengua occitana, però, resisteix bé mercès al seu ús massiu per la població autòctona. Es passa després al període de la Revolució Francesa amb el destacat paper de l'Abbé Grégoire: la seva enquesta troba eco, a Rodés, en la persona d'un tal Abbé Chabot, que respon a una de les preguntes (traduïm): «tots som francesos, només hem de tenir una sola llengua» -*id est* el francès. Aquesta enquesta efectuada en tot el territori francès dona lloc a un informe intitulat: *Informe sobre la necessitat i els mitjans d'anihilar els patois i d'universalitzar l'ús de la llengua francesa*. El verb «anihilar», comenta Lafon, «és fort i significatiu de l'estat d'ànim del temps. Però aquest informe no té seguiment i no produeix res en concret.» Lafon segueix amb la relació històrica: Hom pot indicar que les primeres mesures, en 1792, (de la *Législative*) porten a la creació de l'ensenyament primari i al nom d'*instituteur* per al mestre d'escola. L'establiment de la instrucció pública continua durant tot el segle XIX, especialment amb les lleis del ministre Guizot (1830) per les quals es crea un cos de mestres i un d'inspectors. La primera escola normal de mestres de l'Aveyron veu la llum el 1835. En el departament veí del Lot, un comitè prohibeix el «dialecte patois» a l'escola i amenaça amb

1. *Qui a volé mon «patois» ? –L'épopée scolaire aveyronnaise d'une langue proscrite*, Université Paul Valéry Montpellier 3, Presses universitaires de la Méditerranée, 2015.